

JAVASLAT A MAGYAR ROVÁSSZÁMOK EGYSZERŰSÍTÉSÉRE

ՀԻՆԱՆԿԱՅԻՆ ԾՅՅՈՒՆՆԵՐ ԻՐԱՅԻՆ ԿԳՔԻՆ Կ ԿՂԱԿՄԻՆ



Szondi Miklós
villámlelvi: tetelhegy@tvnetwork.hu
távbeszélők: (06 78) 488-231, (06 30) 279-6325

SOLT – 2004



Solti ékszerekkel díszített honfoglaláskori nő (Figura Zoltán rajza)

számrendszer tipográfiaiilag egységes, tehát eredetibb képet mutat, mint az etruszk rendszer” (Koricánszky – 118. oldal)

„Az etruszk számrovást a latinok teljesen átvették és csak később hajítottak rajta végre kisebb változtatást görög mintára úgy, hogy az 50, 100, 500, és 1000 számokra betűjeleket használtak, de továbbra is megmaradt etruszk szerkezete. A ma is használatos – római számok néven ismert – latin számsorban kezdetben még a **IV**, **IX**, **XC** számokat etruszk és magyar módra így használták: **IIII**, **VIII**, **LXXX**. Ez utóbbinál az **L** (?) már görög befolyás, mint a **C** (centrum), **D** (?) és az **M** (mille). Kezdetben a számok sorvezetése is jobbról balra történt, csak később a latinok fordították meg, amikor áttértek a mai írásunknak megfelelően a balról jobbra való sorvezetésre.” (Forrai – 51. oldal)

A táblázatot nézve, láthatjuk annak logikai összefüggéseit, s már ebből is megállapíthatjuk, hogy a sorrend egyben időrendi egymásutániságot is jelent. Tehát az alakatlanul is egységes magyar számrendszer későbbi változatait látjuk viszont az etruszkban majd a rómaiiban (latinban).

A római számsor **L** és **D** jelenél kérdőjel szerepel. Ez azt kívánta hangsúlyozni, hogy azok nem a jelölt szó kezdőbetűjével azonosak. Koricánszky Atilla arról azt írja, hogy „az 50 nevének (latinul: quinquaginta) kezdőbetűje a **Q** lenne logikusan, igaz az 500-nak is (quingenti). Egyik szám nevében sem szerepel az a betű, amelyikkel jelöltük őket, ezeket tehát máshonnan vették.” (121. oldal)

A ROVÁS IRÁNYA

Rovásunk s benne a számrovás irányára Koricánszky Atilla érvelését tartom mérvadónak: „Mindenki emlékszik gyermekkorából az ősi magyar égtáj-meghatározó mondókára: „*előttem van észak, hátam mögött dél, balra a nap nyugszik, jobbra pedig dél*”. A nap pályája tehát jobbról balra halad s nem történhet ez másképpen a Napút ábécéjének a sorvezetésében sem.

Felejtjük el hát azt a tévhitet, amit sokan hangoztatnak meggyőződéssel, hogy a rovásjelekkel azért írunk jobbról balra, mert a rovó annak idején bal kezében tartotta a rováspálcát, jobb kezében pedig a rovókést, így tudta leegyszerűbben és legügyesebben róni a jeleket. Csak a jobbkezesek hiszik azt, hogy a világ nekik van teremtve, ugyanakkor tény, hogy az emberiség kb. 50%-a balkezes s a balkezes embernek a bal-jobb irány lenne a kézenfekvő.

No meg mit kezdünk a többszörös rovásfeliratos sziklatömbökkel, ahol a szöveg jobbról balra halad? Azokat bizonyos, hogy rovás közben senki nem forgatta a balkezelével.

között megtaláljuk, logikus hát, hogy a hiányzó két jelnek is itt kell lennie.

A tízezer szám neve a régi magyar nyelvben: *tömény*. Az a népszerű minősült törzsek (hadnak), amely egyszerre egy tömény lovas harcost tudott kiállítani.

Ma a tömény általában sürüt, koncentrátat jelent, de fosztóképzős párja, a töménytelen – amely *megszámlálatlan*, *sokat* jelent – azt bizonyítja, hogy számértéket jelentett. Hozzátehetjük még, hogy mind a *tömény*, mind a *tömeg* szónak a gyöke a *töm*, és a tömeg is számoságot jelöl.

A magyar nyelv ismeri a „kerék szám” kifejezést. De miért mondjuk egy számról, hogy kerék, mikor minden számjegyük szemmel láthatóan számkás? Erre csakis egy magyarázat adódik: a szám fizikailag is kerék. Mondjuk azt is, hogy: kerék egész.

Nekünk a legnagyobb, névvel rendelkező számunk a tízezer, a tömény. Ez tehát egy kerék egész szám. Ha pedig kerék, mással nem jelölhető, csak az LY (Ø) betű üres változatával: O-vel. A kör lehetett tehát a 10000-unk.

Ennek a betűnek fizikailag az NY (ϕ) betű a fele. Az is látható, hogy az NY betű a kör jobb oldalát képezi s ez visszaigazolja az Ő betűnél tett megállapítást. Az 5000-esünk tehát az D betű jelével lehetett azonos.”

Koricánszky hangsúlyozza, hogy nincs írásos bizonyítékunk arra nézve, hogy ezeknek a számoknak is volt grafikai megfelelőjük, közvetett bizonyítékunk viszont van, éppen a római számsorból, hiszen az 50 és 500 neveiben nem szerepel az a betű, amelyikkel jelöltük őket, ezeket tehát máshonnan vették.

A hiányzó tízezres:

Idegen nyelv tanuláskor arra figyeltem föl, hogy több nyelvnek a 11-re és a 12-re önálló szava van. Az angol azt írja 11-ként, hogy „eleven”, 12-ként pedig, hogy „twelve”. Nyilvánvaló, hogy ez a tízes számrendszer előtti örökség, de figyelemre méltó, hogy ma is használatosak.

A magyar nyelvben is megvan a 12-es önálló alakja, hiszen régiesen azt mondjuk rá, hogy *tuca*. De hova lett a 11-es elnevezés? Részemről most is kereselem a választ rá.

Sokat sejtető nekem, hogy ha az angol „eleven” szót egyszerűen magyarul olvasom el, akkor *eleven-t*, elevenséget olvasok ki belőle. Lehet, hogy mesterkéltnek hangzik ez először, de próbálkozzunk a „twelve” szóval is. Ezt magyar szemmel olvasva, bizony azt halljuk, hogy: *teve*. Telve van valami, megtelt az a tucatnyi egység, amit az utolsó szám, a 12-es télt meg. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy számomra ebből lett nyilvánvaló a 13-as szám máig élő babonás ereje, hiszen a *tuca*, a *twelve* után ez mindig az új kezdetét jelentette.)

Tisztában vagyok vele, hogy nagyon szokatlan dolgot állítottam az előbbiekből, de még egy meglátás kívánkozik belőlem: Az angol az 1-et úgy írja, hogy „one”. Ez úgy ejti, hogy az elején megnyomva ugyan a „v” betűt, de tisztán „van” -t ejt. Igen, ez az a *van*, ami a világ létezésében az egy-et jelenti. Az egységet, amire a magyar ma is azt mondja, hogy *mindegy*, azaz *minden egy*. (De nem ragozom tovább, mert úgyis mindegy!)

